

Ενδεικτικά θέματα (με ενδεικτικές λύσεις / απαντήσεις) για τη δοκιμασία / τεστ εισαγωγής από τα Δημοτικά στα Πρότυπα Πειραματικά Γυμνάσια

Ενδεικτικά Θέματα Κατανόησης Κειμένων Ελληνικής Γλώσσας

ΘΕΜΑ 1

Σε κόμα η λίμνη Αράλη

Η λίμνη Αράλη, αυτή η θάλασσα που βρίσκεται στα νότια της Ρωσίας, περικυκλωμένη από ερήμους, αποτελούσε κάποτε καταφύγιο πλούσιας χλωρίδας και πανίδας και είχε έκταση όσο δύο φορές το Βέλγιο. Σήμερα έχει μειωθεί κατά το ήμισυ, ενώ το λιμάνι της βρίσκεται σε απόσταση 80 χιλιομέτρων από τη θάλασσα. Τι συνέβη; Η πρώην σοβιετική κυβέρνηση αποφάσισε πριν από πενήντα χρόνια να αντικαταστήσει τις παραδοσιακές καλλιέργειες με την καλλιέργεια του βαμβακιού, που απαιτεί πολύ νερό. Τα ποτάμια που τροφοδοτούσαν την Αράλη έγιναν αντικείμενα εκμετάλλευσης σε τέτοιο βαθμό, που το ένα από αυτά στέρηψε εντελώς. Τα νερά της Αράλης έχουν πλέον τέσσερις φορές περισσότερο αλάτι από ό,τι στο παρελθόν και κανένα είδος θαλάσσιας ζωής δεν μπορεί να επιβιώσει. Με ξηρότερο κλίμα, το έδαφος και το νερό γέμισαν φυτοφάρμακα και η ζωή έγινε δύσκολη για τους κατοίκους της περιοχής.

Βερονίκ Κορζιμπέ, Η Πράσινη Εγκυκλοπαίδεια, μτφρ. Σέτη Λεπίδα, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2008 (διασκευή)

Αράλη: από λίμνη έγινε πια έρημος

Ο αέρας χτυπά με βία τέσσερα παλιά σοβιετικά πλοία δεμένα στη λίμνη Αράλη, εκεί όπου κάποτε στο παρελθόν άκμαζε ένα ψαροχώρι γεμάτο ζωή. Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει και στο λιμάνι Αράλσκ δεν υπάρχει ούτε μία σταγόνα νερό για δείγμα. Αυτό είναι το μελαγχολικό αποτέλεσμα δεκαετιών σοβιετικών πειραματισμών με τη φύση, πειραματισμών που μετέτρεψαν τη λίμνη Αράλη σε μία απόκοσμη έρημο καλυμμένη με αλάτι. Στο ένα σκαρί κάποιος νεαρός έχει γράψει τη λέξη «Αποκάλυψη». Γύρω γύρω αγελάδες αναζητούν το ελάχιστο χορτάρι που φύεται στον πάλαι ποτέ πυθμένα, εκεί όπου παλιότερα τα πλοία ξεφόρτωναν εμπορεύματα και επιβάτες. «Όλα αυτά που βλέπετε εδώ ήταν καλυμμένα από το νερό», εξηγεί ο Αμανζόλ Ζολμαγκανμπέτ, κάτοικος της περιοχής, που πλησιάζει πια τα εβδομήντα, δείχνοντας με το χέρι την έρημο που ζώνει το Αράλσκ. «Όλοι κλάψαμε όταν εξαφανίστηκε η θάλασσα. Και εγώ έκλαψα, γιατί αυτός είναι ο τόπος που μεγάλωσα».

www.kathimerini.gr, 25/6/2008

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Σύμφωνα με τα κείμενα, ποια είναι η πρωταρχική αιτία της σημερινής κατάστασης στην Αράλη; Σημειώστε με Χ τη σωστή απάντηση.

α) Η αύξηση της εμπορικής αξίας του βαμβακιού

β) Η εγκατάλειψη των παραδοσιακών καλλιεργειών

γ) Η ερημοποίηση του περιβάλλοντος

δ) Η εξαφάνιση της χλωρίδας και της πανίδας

2. Ξαναγράψτε τις προτάσεις χωρίς να αλλάξετε το νόημά τους.

Τα ποτάμια τροφοδοτούσαν την Αράλη. →

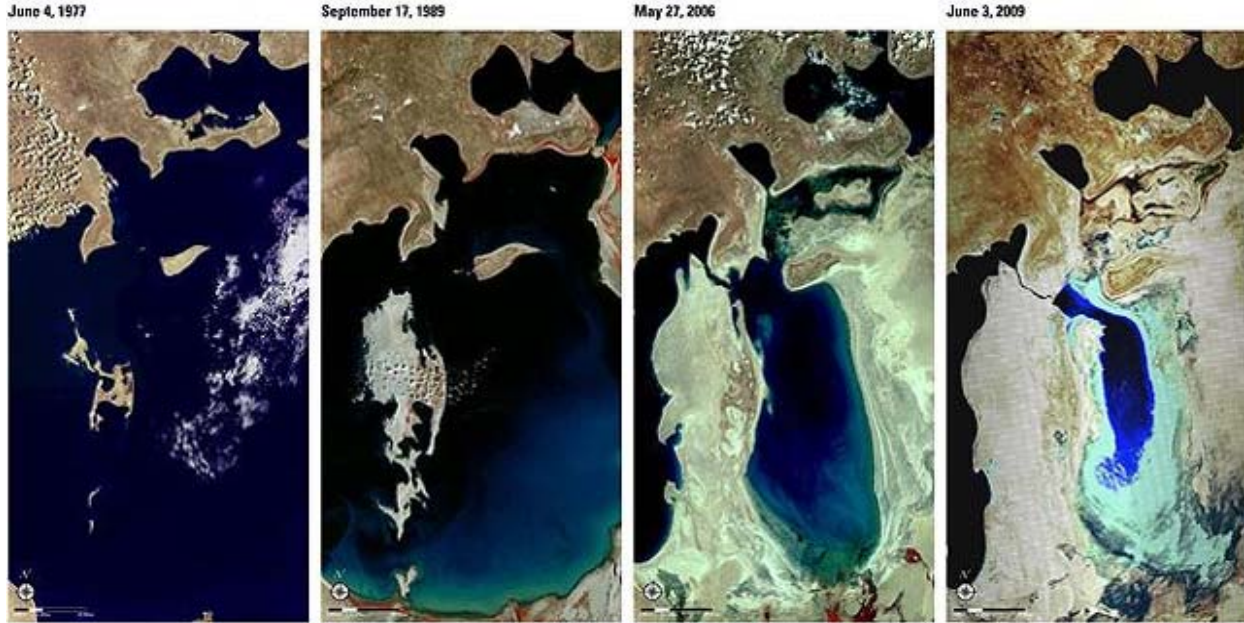
Η Αράλη _____

Τα πάντα είχαν καλυφθεί από το νερό. →

Το νερό _____

3. Βλέπετε μια σειρά δορυφορικών φωτογραφιών της λίμνης Αράλης. Δείχνουν πώς το νερό της λίμνης μειωνόταν από το 1977 έως το 2009 και σταδιακά έδινε τη θέση του σε μια έρημο καλυμμένη από αλάτι. Παρατηρήστε και περιγράψτε τις φωτογραφίες χρησιμοποιώντας τις παρακάτω φράσεις που δηλώνουν χρόνο.

το 1977...
καθώς περνούσαν τα χρόνια...
σιγά σιγά...
τον Ιούνιο του 2009...

---

4. Ένας δημοσιογράφος επισκέπτεται το λιμάνι Αράλσκ και παίρνει συνέντευξη από τον Αμανζόλ Ζολμαγκανμπέτ για το περιοδικό στο οποίο εργάζεται. Ο Αμανζόλ Ζολμαγκανμπέτ τού εξηγεί πώς ήταν η λίμνη στο παρελθόν και πώς είναι σήμερα. Του μιλάει ακόμα για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι του Αράλσκ. Με βάση τα δύο κείμενα που διαβάσατε, γράψτε τη συνέντευξη με μορφή διαλόγου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα με τα κείμενα, ποια είναι η πρωταρχική αιτία της σημερινής κατάστασης στην Αράλη; Σημειώστε με Χ τη σωστή απάντηση.

- α) Η αύξηση της εμπορικής αξίας του βαμβακιού
- β) Η εγκατάλειψη των παραδοσιακών καλλιεργειών
- γ) Η ερημοποίηση του περιβάλλοντος
- δ) Η εξαφάνιση της χλωρίδας και της πανίδας

X

2. Ξαναγράψτε τις προτάσεις χωρίς να αλλάξετε το νόημά τους.

Τα ποτάμια τροφοδοτούσαν την Αράλη. →

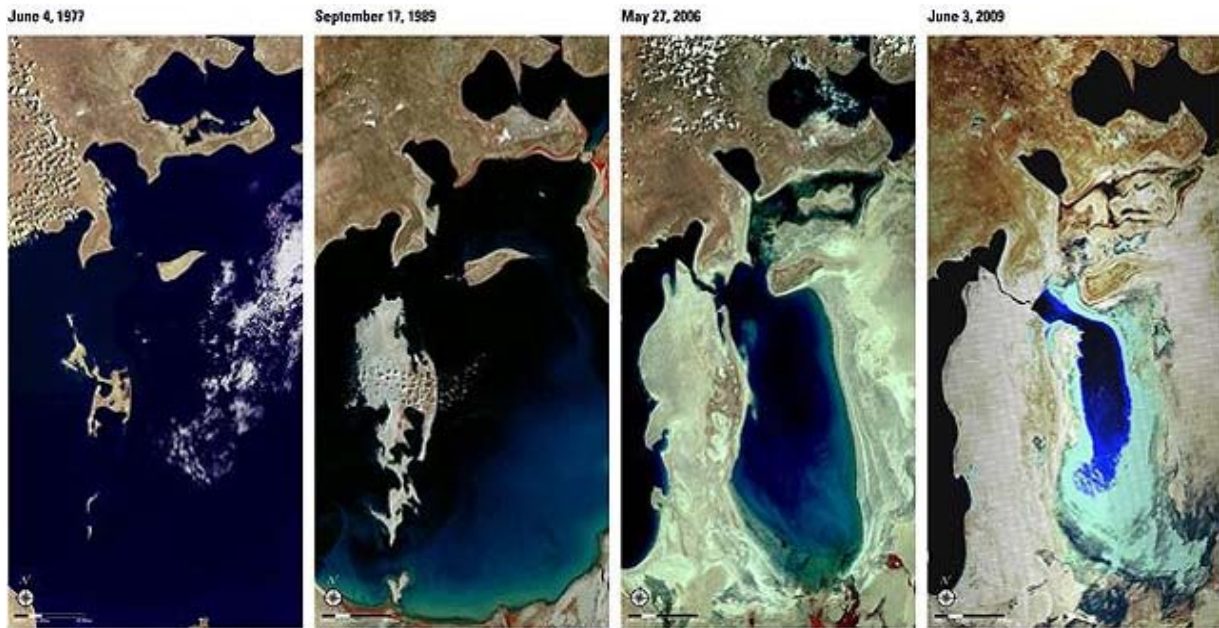
Η Αράλη τροφοδοτούνταν από τα ποτάμια.

Τα πάντα είχαν καλυφθεί από το νερό. →

Το νερό είχε καλύψει τα πάντα.

3. Βλέπετε μια σειρά δορυφορικών φωτογραφιών της λίμνης Αράλης. Δείχνουν πώς το νερό της λίμνης μειωνόταν από το 1977 έως το 2009 και σταδιακά έδινε τη θέση του σε μια έρημο καλυμμένη από αλάτι. Παρατηρήστε και περιγράψτε τις φωτογραφίες χρησιμοποιώντας τις παρακάτω φράσεις που δηλώνουν χρόνο.

το 1977...
καθώς περνούσαν τα χρόνια...
σιγά σιγά...
τον Ιούνιο του 2009...

Το 1977 η λίμνη Αράλη είχε πολύ μεγάλη έκταση. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, το νερό της λίμνης άρχισε να λιγοστεύει και στη θέση του δημιουργήθηκε μία έρημος καλυμμένη από αλάτι. Σιγά σιγά, η έκταση της ερήμου μεγάλωσε τόσο πολύ που τον Ιούνιο του 2009 η λίμνη Αράλη σχεδόν εξαφανίστηκε.

4. Ένας δημοσιογράφος επισκέπτεται το λιμάνι Αράλσκ και παίρνει συνέντευξη από τον Αμανζόλ Ζολμαγκανμπέτ για το περιοδικό στο οποίο εργάζεται. Ο Αμανζόλ Ζολμαγκανμπέτ του εξηγεί πώς ήταν η λίμνη στο παρελθόν και πώς είναι τώρα. Του μιλάει ακόμα για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σήμερα οι κάτοικοι του Αράλσκ. Με βάση τα δύο κείμενα που διαβάσατε, γράψτε τη συνέντευξη με μορφή διαλόγου.

Αναμένουμε οι μαθητές να συνδυάσουν πληροφορίες και από τα δύο κείμενα και να συνθέσουν ένα διάλογο.

Ως προς το περιεχόμενο, οι μαθητές θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τα εξής:
«Κανένα είδος θαλάσσιας ζωής δεν μπορεί να επιβιώσει.»

«Το έδαφος και το νερό γέμισαν φυτοφάρμακα.»

«Η ζωή έγινε δύσκολη για τους κατοίκους της περιοχής.»

«Στο λιμάνι Αράλσκ δεν υπάρχει ούτε μία σταγόνα νερό για δείγμα.»

«Οι πειραματισμοί μετέτρεψαν τη λίμνη Αράλη σε μία απόκοσμη έρημο καλυμμένη με αλάτι.»

«Οι αγελάδες αναζητούν το ελάχιστο χορτάρι που φύεται στον πάλοι ποτέ πυθμένα, εκεί που παλιότερα τα πλοία ξεφόρτωναν εμπορεύματα και επιβάτες.»

«Όλα αυτά που βλέπετε εδώ ήταν κάποτε καλυμμένα από το νερό.»

«Όλοι κλάψαμε όταν εξαφανίστηκε η θάλασσα. Και εγώ έκλαψα, γιατί αυτός είναι ο τόπος που μεγάλωσα.»

Ως προς τη μορφή, αναμένουμε οι μαθητές να εφαρμόσουν τις συμβάσεις γραφής ενός διαλόγου. Πιο συγκεκριμένα, θα γράψουν τα λόγια των δύο προσώπων σε ευθύ λόγο, θα χρησιμοποιήσουν λεκτικά και ερωτηματικά ρήματα, θα αποδώσουν την προφορικότητα με τα κατάλληλα σημεία στίξης και θα επιλέξουν το ύφος που συνάδει με την περίσταση επικοινωνίας (αμεσότητα, συναισθηματική φόρτιση).

ΘΕΜΑ 2

Η ΝΤΙΝΤΟΝ, Ο ΠΑΒΕΛΑΚΗΣ ΜΟΥ ΚΙ ΕΓΩ

Στη χώρα μας, την Κοντοτροζία, κατοικούν Κοντέζοι και Τροντέζοι. Οι Κοντέζοι είμαστε εμείς, ο μπαμπάς, η μαμά, η Μελίνα, η γιαγιά, εγώ και άλλοι πολλοί. Μιλούμε τη δικιά μας γλώσσα και έχουμε διαφορετική θρησκεία από τους Τροντέζους. Γι' αυτό έχουμε και τα δικά μας σχολειά. Πολλοί Τροντέζοι όμως ξέρουν τη γλώσσα μας. Το ίδιο και πολλοί από μας ξέρουν τη γλώσσα των Τροντέζων. Τα σπίτια και τα περβόλια μας είναι πλάι πλάι. Μια μέρα ρώτησα τον μπαμπά γιατί να μην έχουν άλλο χρώμα τα πορτοκάλια των Τροντέζων και κείνος γέλασε. «Γιατί είναι κι αυτά πορτοκάλια. Αυτό μας έλειπε!», μου είπε αυστηρά.

– Παύλο, Παύλο, ακούω μια φωνή πίσω μου.

Είναι ο Βρόντης και η Τείζη, η μικρή του αδελφή. Πιο πίσω έρχεται ο Ντοσίρ.

– Μπα, για πού το 'βαλες, Τείζη; τη ρωτώ.

– Για το σχολειό, δε βλέπεις; αποκρίνεται και μου γυρίζει την πλάτη για να δω τη σάκα της.

– Σαν πολύ μεγάλη δε σου φαίνεται; της αστειεύομαι.

– Στο δικό μας το σχολειό μαθαίνουμε πολλά γράμματα. Αλίμονο αν μαθαίναμε τόσα λίγα όσα οι Κοντέζοι! λέει η Τείζη.

Δεν πρόλαβε η Τείζη να τελειώσει την κουβέντα της και ο Ντοσίρ που άκουσε τι έλεγε, της τραβάει την κοτσίδα με δύναμη.

– Άλλη φορά να μη λες ανοησίες, ακούς; της θυμώνει ο Ντοσίρ.

Ο Βρόντης βάζει μια τρικλοποδιά στον Ντοσίρ και αυτός πέφτει φαρδύς πλατύς κάτω. Αρπάζει την Τείζη από το χέρι και το βάζουν στα πόδια. Στο μεταξύ καταφθάνουν και άλλα παιδιά, Τροντεζάκια και Κοντεζάκια. Κάνουν έναν κύκλο γύρω από τον Ντοσίρ και μένα.

– Τι πάθατε;

– Τι συμβαίνει;

– Γιατί σε χτύπησε;

Οι ερωτήσεις πέφτουν βροχή.

– Τίποτα, τίποτα, λέει ο Ντοσίρ ξαναμμένος, ενώ σηκώνεται από χάμω.

Όλοι γυρίζουν σε μένα.

– Τίποτα, λέω ξερά και σηκώνω τους ώμους.

Η αλήθεια είναι ότι ήθελα να τους εξηγήσω τι έγινε. Δεν είπα όμως τίποτα.

Φιλίσα Χατζηχάννα, Η Ντιντόν, ο Παβελάκης μου κι εγώ, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 1995 (διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Βάλτε Σ στο τέλος κάθε σωστής πρότασης και Λ στο τέλος κάθε λανθασμένης.

Οι Κοντέζοι και οι Τροντέζοι έχουν την ίδια θρησκεία.

Ο Παύλος είναι Κοντέζος.

Ο Βρόντης, ο Ντοσίρ και η Τέιζη είναι Τροντέζοι.

Τα παιδιά επιστρέφουν από το σχολείο.

2. Τι νομίζετε ότι εννοεί ο πατέρας του Παύλου όταν λέει: «Γιατί είναι και αυτά πορτοκάλια. Αυτό μας έλειπε!»;

---

3. Γράψτε τι δείχνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις (χρόνο, τόπο, αιτία, τρόπο).

α) Πέφτει φαρδύς πλατύς κάτω. → _____

β) Της τράβηξε την κοσίδα με δύναμη. → _____

4. Μεγαλώστε τις προτάσεις με βάση το κείμενο έτσι ώστε να δείχνουν:

α) σκοπό:

Τα παιδιά έκαναν έναν κύκλο γύρω από τον Ντοσίρ και τον Παύλο _____

β) αιτία:

Ο Ντοσίρ τράβηξε την κοσίδα της Τέιζη _____

---

5. «Η αλήθεια είναι ότι ήθελα να τους εξηγήσω τι έγινε. Δεν είπα όμως τίποτα.» Γράψτε τι θα μπορούσε να είχε πει ο Παύλος στα παιδιά σχετικά με το τι είχε γίνει.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Βάλτε Σ στο τέλος κάθε σωστής πρότασης και Λ στο τέλος κάθε λανθασμένης.

Οι Κοντέζοι και οι Τροντέζοι έχουν την ίδια θρησκεία.

Λ

Ο Παύλος είναι Κοντέζος.

Σ

Ο Βρόντης, ο Ντοσίρ και η Τείζη είναι Τροντέζοι.

Σ

Τα παιδιά επιστρέφουν από το σχολείο.

Λ

2. Τι νομίζετε ότι εννοεί ο πατέρας του Παύλου όταν λέει: «Γιατί είναι και αυτά πορτοκάλια. Αυτό μας έλειπε!»;

Ο πατέρας του Παύλου εννοεί ότι όπως τα πορτοκάλια έχουν το ίδιο χρώμα είτε βρίσκονται στα περιβόλια των Τροντέζων είτε των Κοντέζων έτσι και οι άνθρωποι είναι ίσοι είτε ανήκουν στη μία φυλή είτε στην άλλη.

3. Γράψτε τι δείχνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις (χρόνο, τόπο, αιτία, τρόπο).

α) Πέφτει φαρδύς πλατύς κάτω. → τόπο

β) Της τράβηξε την κοσίδα με δύναμη. → τρόπο

4. Μεγαλώστε τις προτάσεις έτσι ώστε να δείχνουν:

α) σκοπό:

Τα παιδιά έκαναν έναν κύκλο γύρω από τον Ντοσίρ και τον Παύλο για να μάθουν τι είχε συμβεί.

β) αιτία:

Ο Ντοσίρ τράβηξε την κοσίδα της Τείζη, επειδή είχε πει πως οι Τροντέζοι ήταν καλύτεροι από τους Κοντέζους.

5. «Η αλήθεια είναι ότι ήθελα να τους εξηγήσω τι έγινε. Δεν είπα όμως τίποτα.» Γράψτε τι θα μπορούσε να είχε πει ο Παύλος στα παιδιά σχετικά με το τι είχε γίνει.

Οι μαθητές αναμένεται να εξιστορήσουν τα γεγονότα που προκάλεσαν την ένταση σύμφωνα με το κείμενο. Θα πρέπει να εντάξουν τα γεγονότα στο χωροχρονικό τους πλαίσιο, να αναφέρουν τα πρόσωπα που συμμετείχαν σε αυτά και να αναδείξουν τις σχέσεις αιτιότητας. Καθώς πρόκειται για αφήγηση, θα χρησιμοποιήσουν υποτακτική σύνταξη (χρονικές και αιτιολογικές προτάσεις) και παρελθοντικούς χρόνους (αόριστο και παρατατικό) χωρίς να αποκλείεται ο ιστορικός ενεστώτας. Αξιολογείται θετικά η χρήση κειμενικών δεικτών για τη δήλωση της χρονικής ακολουθίας, εκφράσεων που δείχνουν σκέψεις και συναισθήματα καθώς και παραστατικών τρόπων έκφρασης.

ΘΕΜΑ 3

Η ΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΣΤΗ ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ

Οι αρχαίοι Έλληνες τιμούσαν τους θεούς τους προσφέροντάς τους θυσίες. Ακολουθούσαν ειδικό τελετουργικό και χρησιμοποιούσαν ιερά σκεύη. Κατά την ιερή τελετουργία, έκαναν σπονδές* με κρασί, προσέφεραν τους πολυτιμότερους καρπούς και θυσίαζαν ζώα. Τα μέρη του ζώου που δεν τρώγονταν προσφέρονταν στους θεούς και καίγονταν στη φωτιά του βωμού. Τα υπόλοιπα ψήνονταν και τρώγονταν από τους Αθηναίους στο πανηγύρι που ακολουθούσε τις θυσίες.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα είναι μία μακριά λωρίδα με ανάγλυφες παραστάσεις. Είναι σκαλισμένη περιμετρικά στο ψηλότερο σημείο του τοίχου του κυρίως ναού. Απεικονίζει την πομπή των Αθηναίων προς την Ακρόπολη που γινόταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν της θεάς Αθηνάς. Στη βόρεια και τη νότια πλευρά της ζωφόρου εικονίζονται τα ζώα για τη θυσία, βόδια και κριάρια, που προχωρούν με τους οδηγούς τους. Οι οδηγοί των ζώων φορούν μακριά μιάτια δεμένα με διάφορους τρόπους. Κάποιοι τα έχουν περάσει γύρω από τους ώμους τους και άλλοι είναι τυλιγμένοι ολόκληροι με αυτά. Ακολουθούν άνδρες που κρατούν στα χέρια τους δίσκους με προσφορές στη θεά και νέοι που μεταφέρουν βαριά αγγεία με το νερό που είναι απαραίτητο για τη θυσία. Ακολουθούν οι μουσικοί με αυλούς και κιθάρες. Στη συνέχεια απεικονίζονται ηλικιωμένοι άνδρες που κρατούν κλαδιά ελιάς.

Η πομπή της θυσίας συνεχίζεται στην ανατολική πλευρά. Η πλευρά αυτή της ζωφόρου είναι η ιερότερη και για αυτό εδώ δεν απεικονίζονται ζώα. Είναι επίσης η μόνη πλευρά, στην οποία συμμετέχουν γυναίκες. Κρατούν τελετουργικά σκεύη για τη θυσία, φιάλες για προσφορές και θυμιατήρια.

* τελετουργικές πράξεις κατά τις οποίες οι αρχαίοι Έλληνες έχυναν στη γη κρασί ή άλλο υγρό προς τιμήν του θεού

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Συμπληρώστε τις προτάσεις σύμφωνα με το κείμενο.

Οι νέοι μεταφέρουν αγγεία που περιέχουν

Οι άνδρες κρατούν στα χέρια τους δίσκους με

---

2. Υπογραμμίστε στο κείμενο που ακολουθεί τα ουσιαστικά που αναφέρονται σε θρησκευτική τελετή.

Οι αρχαίοι Έλληνες έκαναν θυσίες ζώων. Κατά την ιερή τελετουργία χρησιμοποιούσαν ειδικά σκεύη και προσέφεραν σπονδές.

3. Πού είναι σκαλισμένες οι παρακάτω μορφές σύμφωνα με το κείμενο; Αντιστοιχίστε κατάλληλα.

- νέοι που κουβαλούν νερό για τη θυσία
- γυναίκες με θυμιατήρια
- μουσικοί με αυλούς και κιθάρες
- βόδια και κριάρια
- βόρεια και νότια πλευρά της ζωφόρου
- ανατολική πλευρά της ζωφόρου

4. Ξαναγράψτε τις προτάσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες χωρίς να αλλάξετε το νόημά τους.

Οι Έλληνες στην αρχαιότητα χρησιμοποιούσαν πολύτιμα σκεύη για τις τελετές τους.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα απεικονίζει την πομπή των Αθηναίων προς την Ακρόπολη.

---

5. Η παρακάτω παράσταση είναι από τη βόρεια ζωφόρο και απεικονίζει νέους άνδρες να οδηγούν τα ζώα στη θυσία. Φανταστείτε ότι συμμετέχετε κι εσείς στην πομπή και είστε ένας από αυτούς τους νέους. Γράψτε τι βλέπετε, τι ακούτε, τι αγγίζετε, τι νιώθετε, τι σκέφτεστε.

Ιστοσελίδα: Υπουργείο
πολιτισμού και
αθλητισμού
http://odysseus.culture.gr/h/4/gh430.jsp?obj_id=4718

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Συμπληρώστε τις προτάσεις σύμφωνα με το κείμενο.

Οι νέοι μεταφέρουν αγγεία που περιέχουν το νερό για τη θυσία.

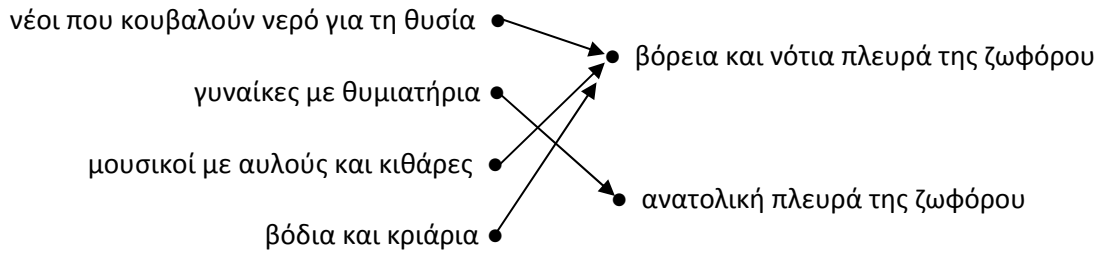

Οι άνδρες κρατούν στα χέρια τους δίσκους με προσφορές στη θεά.

2. Υπογραμμίστε στο κείμενο που ακολουθεί τα ουσιαστικά που αναφέρονται σε θρησκευτική τελετή.

Οι αρχαίοι Έλληνες έκαναν θυσίες ζώων. Κατά την ιερή τελετουργία χρησιμοποιούσαν ειδικά σκεύη και προσέφεραν σπονδές.

3. Πού είναι σκαλισμένες οι παρακάτω μορφές σύμφωνα με το κείμενο; Αντιστοιχίστε κατάλληλα.

4. Ξαναγράψτε τις προτάσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες χωρίς να αλλάξετε το νόημά τους.

Οι Έλληνες στην αρχαιότητα χρησιμοποιούσαν ακριβά/ανεκτίμητα σκεύη για τις τελετές τους.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα αναπαριστά/δείχνει την πομπή των Αθηναίων προς την Ακρόπολη.

5. Η παρακάτω παράσταση είναι από τη βόρεια ζωφόρο και απεικονίζει νέους άνδρες να οδηγούν τα ζώα στη θυσία. Φανταστείτε ότι συμμετέχετε κι εσείς στην πομπή και είστε ένας από αυτούς τους νέους. Γράψτε τι βλέπετε, τι ακούτε, τι αγγίζετε, τι νιώθετε, τι σκέφτεστε.

Ιστοσελίδα: Υπουργείο
πολιτισμού και αθλητισμού
http://odysseus.culture.gr/h/4/gh430.jsp?obj_id=4718

Οι μαθητές εισέρχονται νοερά στη σκηνή και φαντάζονται ότι συμμετέχουν στα δρώμενα ως νέοι που οδηγούν τα ζώα στη θυσία. Γράφουν τις εντυπώσεις, τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σε ελεύθερο λόγο. Κάθε απάντηση μπορεί να γίνει δεκτή, εφόσον είναι συναφής με το θέμα και την εικονιζόμενη παράσταση. Αξιολογείται θετικά η ικανότητα των μαθητών να αποδίδουν τη σκηνή με ζωντάνια και αμεσότητα.

ΘΕΜΑ 4

Ο ΣΙΣΥΦΟΣ

Προσέξτε τώρα πόσο μακριά μπορεί να φτάσει η μοχθηρία των ανθρώπων. Ένα μικρό κοριτσάκι, ούτε έξι χρονών, καθόταν ήσυχο ήσυχο σ' ένα παγκάκι και ακριβώς μπροστά του είχε απλώσει μια εφημερίδα με ψαροκόκαλα. Παρόμοια καλοσύνη δεν έχω συναντήσει. Χωρίς δεύτερη σκέψη, όρμηξα στον μπουφέ με τα καλούδια. Την ίδια στιγμή πετάχτηκαν από το πουθενά πεντέξι άλλα παιδιά και, πριν βγάλω κιχ, με γράπωσαν, με ακινητοποίησαν κι έδεσαν στην ουρά μου ένα τενεκεδάκι. Αντί να μπηξει τα κλάματα το κοριτσάκι και να χιμήξει στους βασανιστές μου, έμπηξε κάτι γέλια κακαριστά, ασταμάτητα, και μονάχα τότε κατάλαβα ότι αυτό το αθώο πλάσμα –τρομάρα του!– ήταν και ο αληθινός αρχηγός της συμμορίας.

Να μη σας τα πολυλογώ, με το τενεκεδάκι στην ουρά επρόκειτο να περάσω ένα εικοσιτετράωρο. Δεν ήταν τόσο ότι πεινούσα όσο ότι ντρεπόμουν. Εγώ, ένας γάτος ήπιων τόνων και αναμφίβολα χαμηλού προφίλ, να περιφέρομαι κάνοντας θόρυβο, σαν εκείνους με τα ανοιχτά αμάξια και τη μουσική στο διαπασών.

Από αυτό το μαρτύριο με γλίτωσε η Κυβέλη. Βέβαια, όποιος έχει καεί στο χυλό φυσάει και το γιαούρτι. Έτσι κι εγώ, μόλις την είδα να με πλησιάζει, το έβαλα στα πόδια. Πάλεψα να της ξεφύγω, αλλά μάταια –εκείνη ήταν χειροδύναμη, κλασικό αγοροκόριτσο, κι εγώ ένα καταπονημένο τετράποδο, που θα έδινε και τη μία από τις επτά ζωές του για μία ώρα ύπνο. Η Κυβέλη έλυσε το τενεκεδάκι από την ουρά μου. Θα θέλει να μου δέσει τίποτε πιο φανταχτερό –σκέφτηκα με κακεντρέχεια–, ενόσω με τα χάρδια της ένωθα ήδη να γλαρώνω. Πρέπει να αποκοιμήθηκα και, προς μεγάλη μου έκπληξη, όταν ξύπνησα, βρισκόμουν ακόμη στην αγκαλιά της. Η ουρά μου ήταν ελεύθερη. Εκείνη που είχε σκλαβωθεί –ανεπανόρθωτα θέλω να πιστεύω– ήταν η καρδιά μου.

Πέτρος Τατσόπουλος, Ο Σίσυφος στο μπαλκόνι, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2009 (διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αριθμήστε τα γεγονότα με βάση τη σειρά που έγιναν.

_____ Άρχισα να τρέχω μακριά.

_____ Μου έβαλαν τενεκεδάκι στην ουρά.

_____ Πέρασα είκοσι τέσσερις ώρες έτσι.

_____ Η Κυβέλη με ελευθέρωσε.

_____ Άρχισα να τρώω.

_____ Ήρθε η Κυβέλη.

2. Συνεχίστε την πρόταση με βάση το κείμενο.

Το κοριτσάκι ακριβώς μπροστά του είχε απλώσει μια εφημερίδα με ψαροκόκαλα για να

---

3. Τι δείχνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις (τόπο, τρόπο, χρόνο, αιτία);

Τώρα βρίσκομαι στην αγκαλιά της.

_____

_____

4. Η Κυβέλη και ο Σίσυφος είναι πλέον φίλοι. Όπως βλέπετε στην εικόνα, η Κυβέλη διαβάζει ένα βιβλίο και έχει τον Σίσυφο στην αγκαλιά της. Φανταστείτε ότι έχετε κι εσείς ένα γατάκι. Περιγράψτε πώς θα περνούσατε μία μέρα μαζί του.

---

5. Αποφασίσατε να γράψετε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας με σκοπό να ευαισθητοποιήσετε τους συμμαθητές σας σχετικά με το πρόβλημα της εγκατάλειψης των ζώων στους δρόμους της πόλης σας. Γράψτε την άποψή σας για το θέμα και υποστηρίξτε την με επιχειρήματα. Μην ξεχάσετε να δώσετε έναν τίτλο στο άρθρο σας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Αριθμήστε τα γεγονότα με βάση τη σειρά που έγιναν.

- 5 Άρχισα να τρέχω μακριά.
- 2 Μου έβαλαν τενεκεδάκι στην ουρά.
- 3 Πέρασα είκοσι τέσσερις ώρες έτσι.
- 6 Η Κυβέλη με ελευθέρωσε.
- 1 Άρχισα να τρώω.
- 4 Ήρθε η Κυβέλη.

2. Συνεχίστε την πρόταση με βάση το κείμενο.

Το κοριτσάκι ακριβώς μπροστά του είχε απλώσει μια εφημερίδα με ψαροκόκαλα για να παραπλανήσει το Σίσυφο και να τον βασανίσει με τη βοήθεια των άλλων παιδιών.

3. Τι δείχνουν οι υπογραμμισμένες λέξεις (τόπο, τρόπο, χρόνο, αιτία);

<u>Τώρα</u>	βρίσκομαι	<u>στην αγκαλιά της.</u>
↓		↓
<u>χρόνο</u>		<u>τόπο</u>

4. Η Κυβέλη και ο Σίσυφος είναι πλέον φίλοι. Όπως βλέπετε στην εικόνα, η Κυβέλη διαβάζει ένα βιβλίο και έχει τον Σίσυφο στην αγκαλιά της. Φανταστείτε ότι έχετε κι εσείς ένα γατάκι. Γράψτε πώς θα περνούσατε μία μέρα μαζί του.

Οι μαθητές θα αναφέρουν με συντομία ορισμένα περιστατικά της ζωής τους με το γατάκι τους. Αναμένεται να τηρήσουν το χρονικό άξονα (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ) και να χρησιμοποιήσουν συνδέσμους, επιρρήματα και εκφράσεις που δηλώνουν χρόνο. Το ύφος θα είναι απλό και καθημερινό.

5. Αποφασίσατε να γράψετε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας με σκοπό να ευαισθητοποιήσετε τους συμμαθητές σας σχετικά με το πρόβλημα της εγκατάλειψης των ζώων στους δρόμους της πόλης σας. Γράψτε την άποψή σας για το θέμα και υποστηρίξτε την με επιχειρήματα. Μην ξεχάσετε να δώσετε ένα τίτλο στο άρθρο σας.

Οι μαθητές αναμένεται να αναπτύξουν την άποψή τους σχετικά με το θέμα και να την υποστηρίξουν με πειστικά επιχειρήματα. Για την τεκμηρίωση των επιχειρημάτων τους θα χρησιμοποιήσουν αιτιολογικές προτάσεις, χρόνο ενεστώτα και απρόσωπη σύνταξη. Καθώς πρόκειται για άρθρο, το ύφος πρέπει να είναι απρόσωπο και αντικειμενικό και ο τίτλος περιεκτικός και σύντομος.

ΘΕΜΑ 5

Τώρα και στην Ελλάδα η δημοφιλής έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική» του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου

Μπορούμε να επιβιώσουμε στην Ανταρκτική; Το τοπίο προκαλεί δέος... Αλλά πώς αισθάνεται κανείς όταν βρίσκεται εκεί; Πώς επηρεάζουν οι θερμοκρασίες του εδάφους την ανθρώπινη συμπεριφορά; Τι μπορεί να κάνει κανείς για να επιζήσει σε αυτή την «κατεψυγμένη» έρημο;

Η έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική» από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου, που θα φιλοξενηθεί στον «Ελληνικό Κόσμο» από τον Οκτώβριο του 2012 μέχρι τον Απρίλιο του 2013, αποτελεί την πιο αντιπροσωπευτική για την παγωμένη ήπειρο της Ανταρκτικής που σχεδιάστηκε ποτέ σε ευρωπαϊκό επίπεδο! Η έκθεση παρουσιάστηκε αρχικά στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου, όπου την είδαν περίπου 200.000 επισκέπτες και στη συνέχεια φιλοξενήθηκε στην Ισπανία και την Τουρκία. Και στις τρεις χώρες δέχτηκε συνολικά περισσότερους από μισό εκατομμύριο επισκέπτες.

Η Ανταρκτική είναι το πιο κρύο, το πιο άγριο και πιο απομακρυσμένο μέρος της γης. Ανακαλύφθηκε και καταγράφηκε πρώτη φορά πριν από 190 χρόνια. Η έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική», σε έκταση 700 τ.μ., προσπαθεί να αποκαλύψει τα μυστήρια αυτής της περιοχής μέσα από μεγάλη ποικιλία πηγών. Σχεδιασμένη για οικογένειες και σχολεία, χάρη στον πρωτοποριακό της σχεδιασμό και την προηγμένη τεχνολογία, προσφέρει στους επισκέπτες τη μοναδική εμπειρία να γίνουν «ειδικοί» στην Ανταρκτική και να εργαστούν στο μεγαλύτερο φυσικό εργαστήριο της ανθρωπότητας.

Ώρες λειτουργίας της έκθεσης:

Δευτέρα - Πέμπτη:	09:00 - 13:30
Παρασκευή:	09:00 - 20:00
Σάββατο:	11:00 - 16:00
Κυριακή:	10:00 - 18:00

Διάρκεια έκθεσης:

Οκτώβριος 2012 - Απρίλιος 2013

Τιμές εισιτηρίων:

Απλό: 6 ευρώ

Οικογενειακό Εισιτήριο για την έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική»

(2 ενήλικοι και 2 παιδιά): 18 ευρώ

Οικογενειακό Εισιτήριο για την έκθεση «Αποστολή: Παγωμένη Ανταρκτική» και την προβολή

στη «Θόλο» «Παγωμένοι Κόσμοι»

(2 ενήλικοι και 2 παιδιά): 35 ευρώ

<http://www.ime.gr/fhw/>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Διαβάστε την τρίτη παράγραφο του κειμένου και γράψτε ποιες πληροφορίες μαθαίνουμε για την έκθεση που φιλοξενείται στον «Ελληνικό κόσμο».

---

2. Πόσοι επισκέπτες συνολικά είδαν την έκθεση στις τρεις χώρες που παρουσιάστηκε;

---

3. Πώς θα χαρακτηρίζατε το κείμενο; Επιλέξτε με ένα Χ το αντίστοιχο πλαίσιο.

Αγγελία	
Επιστολή	
Ενημερωτικό δελτίο	

4. Γράψτε γιατί, κατά τη γνώμη σας, υπάρχουν οι φωτογραφίες στο κείμενο.

---

5. Γράψτε μια σύντομη επιστολή σε ένα φίλο σας για να του συστήσετε την έκθεση και να τον πείσετε να την επισκεφθεί μαζί σας. Πληροφορήστε τον σχετικά με το κόστος και προτείνετε την καλύτερη, κατά τη γνώμη σας, ημέρα και ώρα για την επίσκεψη.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Διαβάστε την τρίτη παράγραφο του κειμένου και γράψτε ποιες πληροφορίες μαθαίνουμε για την έκθεση που φιλοξενείται στον «Ελληνικό Κόσμο».

Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου μαθαίνουμε το όνομα της έκθεσης, την έκταση που καταλαμβάνει, το σκοπό της διοργάνωσής της, το κοινό στο οποίο απευθύνεται και βασικές πληροφορίες για το σχεδιασμό της.

2. Πόσοι επισκέπτες συνολικά είδαν την έκθεση στις τρεις χώρες που παρουσιάστηκε;

Περισσότεροι από μισό εκατομμύριο επισκέπτες είδαν την έκθεση στις τρεις χώρες που παρουσιάστηκε.

3. Πώς θα χαρακτηρίζατε το κείμενο; Επιλέξτε με ένα Χ το αντίστοιχο πλαίσιο.

Αγγελία	
Επιστολή	
Ενημερωτικό δελτίο	Χ

4. Γράψτε γιατί, κατά τη γνώμη σας, υπάρχουν οι φωτογραφίες στο κείμενο.

Στο κείμενο υπάρχουν φωτογραφίες, για να προϊδεάσουν τον αναγνώστη σχετικά με την έκθεση και να δώσουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το θέμα της. Επιπλέον χρησιμοποιούνται για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και να εξάψουν την περιέργεια του αναγνώστη, ώστε να επισκεφτεί την έκθεση.

- 5. Γράψτε μια σύντομη επιστολή σε ένα φίλο σας για να του συστήσετε την έκθεση και να τον πείσετε να την επισκεφθεί μαζί σας. Πληροφορήστε τον σχετικά με το κόστος και προτείνετε την καλύτερη, κατά τη γνώμη σας, ημέρα και ώρα για την επίσκεψη.**

Η επιστολή που θα γράψουν οι μαθητές αναμένεται να περιλαμβάνει τον τόπο και το χρόνο της συγγραφής της, την προσφώνηση προς τον παραλήπτη, το σκοπό της επικοινωνίας, το χαιρετισμό και στο τέλος την υπογραφή του αποστολέα. Αναμένεται επίσης οι μαθητές να αναφέρουν τουλάχιστον έναν λόγο για τον οποίο αξίζει να επισκεφθεί κανείς αυτήν την έκθεση. Το ύφος της επιστολής θα είναι φιλικό και ο λόγος απλός και κατανοητός. Προκειμένου να προτείνουν την καλύτερη ημέρα και ώρα για την επίσκεψη, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν κατανοήσει τους πίνακες που αναφέρονται στις ώρες λειτουργίας της έκθεσης και τις τιμές των εισιτηρίων.